

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47;
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Șovinismul diaristiceii maghiare în creștere.

Sibiu, 23 Maiu.

Sînt admirabili Maghiarii, cari fac politică în diare și din diare. Ar fi o nespusă nenorocire când ar fi toți așa, o nespusă nenorocire pentru ei și pentru patria, ce pretind a o iubi.

Vrînd nevrînd ne face nechibzuirea lor să ne aducem aminte de omul din fabula orientală, care, fugind de camila infuriată a sărit într'o fântână adencă și aninându-se de o tufă ce eșia din coastele fântânii, cu toate că la rădăcina tufei rodeau doi șoareci, dacă a vedut nisce fragi în apropierea tufei, și-a uitat și de cămila turbată de-asupra fântânii, și de abisul în care avea să cadă, când rădăcinile tufei aveau să fie roase cu desevêrșire.

Cestiunea orientală abia a intrat în fasa cea dintâiu a deslegării ulterioare, abia a fost și monarchia noastră chemată la ducerea în îndeplinire a tratatului din Berlin și, până a nu se puté lăuda și ea cu un câștig real, a îngropat bani cu milioanele și oameni cu miile în pământ străin; panslavismul de-o parte și pangermanismul de altă parte amenință cu cutropirea națiunilor mici și maghiarismul, fiindcă prin o soarte neașteptată i-a plouat supremația în poală, uită de toate și crede că acum e timpul să culeagă fragilele maghiarisării, din care să se sature și să crească o Maghiarie, cu care să impună Europei și lumii.

Când situațiunea politică nu ar fi așa serioasă, cum este, ar trebui să plesnim de ris, vedînd atîta ușurătate de minte la oameni, cari se cred a fi chemați a conduce soarta unui continent.

Toate sînt în zadar. Au ochi, dar nu ved; au urechi, dar nu aud. Îmbetați de succese mici față cu situațiunea, ei se cred domni preste situațiune. Când am fi noi, sau când ar fi

ei îndepărtați într'un colț de lume, ca să nu avem nimica comun cu ei, am dice: să le fie de bine și am privi cu nepăsare cum își pregătesc căderea.

Soartea însă ne-a așezat la olaltă. Soartea ne-a ales ca să contribuim împreună la conservarea națiunilor mici dintr'un colț de Europă. Ei nu vor să scie de aceasta, ei desprețuesc, indignează, resping, insultă și amenință cu cutropire până și pre aliații lor cei mai naturali pentru lucruri închipuite, născute din fantasia lor și cari nu se vor împlini nici odată, fiindcă nu se pot împlini.

Sau nu bagă și ei de samă ce li se pregătesc dincolo de Laita? Nu ved că și soții lor în suprematisare, Nemții din Cislaitania, s'au săturat de legătura ce au avut cu dênșii și o au încă, și caută cu tot privilegiul să se scuture de ea? Nu bagă de samă, că „aliații“ lor, Englezii, cu cari asurđia urechile lumii până mai eri alaltăeri le ocupă terenul și pun stavili expansiunii monarchiei austro-unguresci în orient.

Nu nimic din toate aceste, ei nu vor să invecă nimic. Ei trec preste toate învățăturile adevăraților bărbați de stat ai lor, cum au fost: un Szechényi, Eötvös și Deac și se încăldesc și luminează la slabele și palidele rađe ale stinsului soare, Kossuth, și a trabanților lui, și — vor să maghiarizeze.

Cine s'ar îndoi că vedem lucrurile în adevărata lor lumină se poate desamăgi foarte lesne. Să nu ia a mână pe „Szabadság“ sau pe „Bihar“ din Oradea mare, nici pe „Kelet“ din Cluj și alte organe de publicitate de soiul acestora, ci să ia pe seriosul „Hon“, să ia pe „Alföld“ și va vedé ce închipuiri piramidale sau clocit în creerii scriitorilor maghiari, închipuiri, cari sînt îmbetate de idea maghiarisării.

Cu deosebire „Alföld“ dela duminica Rosaliilor din anul acesta se distinge prin nescé idei, cari delătură ori-ce îndoială despre deșarta gândire înaltă ce au Maghiarii despre

sine. „Cu cultura, dice „înțeleptul“ organ, își răspîndesc împreună „cuceririle sale limba și spiritul maghiar. Pentrucă limba maghiară și cultura sînt concepte, cari în „patria aceasta nu se pot deslipi unul de altul; aceasta o justifică experiența de o mie de ani. „Naționalitățile, cari locuiesc pe pământ maghiar, numai fiind primite în cultura maghiară, pășesc în torentul civilizațiunei europene. De capul „seu nici una nu e în stare a deveni „factor al civilizațiunei și, vorbind de indiviđi, copiii naționalităților numai atunci pot „aspira la un renume european, „dacă mai întâiu au devenit „Maghiari. Numai pe scara maghiarisării pot copiii lor ajunge la mărire, „la recunoștința publică și dacă „cineva se codesce a se folosi „de scara aceasta și nu vrea „să se maghiarizeze, din acela „va puté eși un „agitator sau „poet „local, cunoscut într'un district; „nici odată însă om, a cărui „nume să fie cunoscut țerii „întregi sau „plane Europei“ (!)

Și posna aceasta nu se sfêrșesce doar cu cât am citat. „În zadar vorbesc naționalitățile, dice la alt loc „eruditul“ Alföld, că poporul maghiar este numai o măruntă insulișoară în „marea cea lată a poporațiunilor lor. „Insula aceasta e cultura și apele „selbatice ale naționalităților „lor nu vor fi nici odată în stare a „o cutropi. În insula aceasta este „viață, capabilitate de dominațiune și „rațiune politică. Slavii afirmă că în „patrie maioritatea e a lor; asjiderea „se provoacă și Români la masa lor „pustie. Însă Slavii și Români — so- „cotind și pe semințiile lor din pe- „ninsula balcanică, au produs vre-o „dată o cultură cum a produs Ma- „ghiarul?“ (!!!)

Și în ce stă cultura la care se provoacă „atoate sciuntoriul“ de la „Alföld“ ne o spune însuși: în poesile lui Petöfi (Macedo-român din Mis-

kolcz) în istoria lui Szalay și Salomon, musică lui Liszt și Ioachim. Tot autorități de renume european (?), afară de cei doi musici, cari, între parantese fie dis, nu sînt Maghiari, precum nici produsele artei ce cultivează nu sînt maghiare.

Nu voim de loc a atinge autoritățile purtătoare de cultură și civilizațiune, la cari se provoacă „Alföld“, nici chiar pe acele, care află de prisos ale înșira între cele numite. Nu voim să ne atingem nici de faptele și produsele lor, de care Europa are puțină sau nici o cunoscință. Europa e de vină dacă nu le cunoasce. Ne vom esprima la acest loc numai părerea de rău, că Stefan cel mare, Mihai viteazul, cronicarii Ureche, Costin, apoi Cantemir și alții din timpurile vechi; Negruzzi, Cogălniceanu, Alesandri, Bolintineanu, Hajdău, Maiorescu ș. a. ș. a. — n'au învățat limba maghiară, că nu s'au maghiarisat, ca să vină oare cum și ei la cunoscința Europei, ca Szalay și Salomon ș. a. de categoria acestora?

Este o nespusă nenorocire, că nici Germania, nici Francia, nici Anglia, nici alte staturi mari europene nu se află în imediată apropiere a „Alföldului“, ca să le fericească cu cultura și civilizațiunea sa, de unde urmează să fie în veci osîndite a nu se puté cultiva și civilisa, maghiarisându-se.

Eată până unde duce deșertăciunea pe oamenii cari nu se sciu cumpeta.

Căci ce am puté și ce ar puté dice ori ce om cu mintea sănătoasă, când este învederat, că acei ce n'au nici ABCdare proprii, necum altă literatură originală și independentă, își revindică sieși monopolul civilizațiunei; când este învederat, că acei ce au glorificat fesurile turcesci și au salutat trâmitemea sabiei de onoare lui Abdul-cherim pașa, au privit cu nepăsare la înștrăinarea Basarabiei, la întărirea Rusiei pe țermul stâng al gurilor Dunărei și au lasat să se statornicească influința panslavistică în

FOIȚA.

Aventurile

doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.
(34 urmare.)

XXIV.

In care Van-der-Bader află o cunoscință și perde un prietin. (urmare)

Studentul se întristă.

La Paris îi aștepta o nouă desamăgire, fără îndoială cea din urmă.

Oh! De astădată nu se'nșelără, ei aflără locuința modestă a acestui scriitor remarcabil ale cărui opere au stêrnit admirațiunea în inimele tuturor, cari au un suflet nobil, o inimă simțitoare.

În curînd ei se aflără înaintea cușcei, dar paserea nu mai era într'ensă!

„Gazeta de Marseille“ nu se înșelase: Michelet era de o septemână în Italia.

— Ertare, stăpâne, oftă Eller-mann. Van-der-Bader nu arată nici măcar prin un semn că ar fi supêrat.

Fatalitatea! Ce să'i faci, dise el. Și amêndoi se'ndreptară spre gara de nord, tăcuți de loviturile sorții.

La gară Ellermann stăruî din toate puterile ca învățatul să între în bufet și se ea o tasă de supă.

Van-der-Bader lăsă să fie condus ca o mașină, și dimpreună cu prietinelu său luă o tasă de builon și beu dintr'un păhar vr'o câte-va picături de vin.

Signalul de plecare sună.

Trenul pentru Anvers aștepta pe călători.

Doctorul condus de elevul seu, se sui în vagon.

Dacă călătoria de la Marseille la Paris a fost tristă, cea de la Paris la Anvers a fost lugubră.

Profesorul, cufundat cu totul în gânduri nu'și deschisă gură nici măcar odată; tinêrul soț respectă această tăcere și se mulțamî a arunca din timp în timp câte o privire adencă asupra amicului seu.

Trecură prin Lille; ajunseră la Gand unde Ellermann cumpêră un Indicator general al căilor ferate pre care'l percurgea cu o întetire febrilă.

Nimeria el poate oarele ce avé să mai petreacă în această cușcă de lemn și de fer înainte de-a vedé Leyden?

Am puté presupune aceasta. În momentul când trenul era să se pună în mișcare să ivi o persoană necunoscută la ușa vagonului, scoase un țipet vedînd pre Van-der-Bader, și apucându'l de mâni i le strinse cu o deosebită cordialitate.

— Ce vrei domnule? întrebă învățatul uimit.

— Cum, D-Ta nu mă mai cunosci? Voiu ayé plăcerea a călători cu D-Ta până la Anvers... Eu îmi voiu recuipa postul meu la gară; scii bine...

— Dar cine ești?

— Eh! Eu sînt Pieters... nemulțămitoriule, îți uiți de prietenii D-Tale... Este adevêrat că D-Ta i'ai părăsit într'un mod cu totul străin. Constanța

nu Ți-o va erta nici odată, și Angelica cu atît mai puțin.

— Ah! D-Ta ești domnule Pieters, mumură doctorul; acum îmi aduc aminte.

— Prietenul meu mi-a vorbit adese de D-voastră, dise Ellermann; i-a părut foarte rău de-a vè fi părăsit de cu grabă.

— Oh! dise Pieters, învățații sînt totde-auna de escusat.

— Un brav funcționar, gândi Ellermann.

Comisariul de poliție nu se schimbase de loc; era tot așa de slab, și nasul seu — de care îl purta cu atîta dibăcie Angelina — era încă tot în posesiunea negelului frumos.

Nu vei sci, domnule doctor, începé el earăși, că de vr'o câte-va zile s'a întemplat lucruri mari în familia mea. Înainte de toate, mă afu tocmai în ajunul nuntei Constanței cu un cocon din Gand; un băiat cu minte, care iubescé sciințele, ceea ce nu strică nimic, așa e?

— Te felicitez, răspunse doctorul laconic.

ostul peninsulei balcanice, mărginindu-se la o ocupațiune problematică în Bosnia și Erțegovina și pregătindu-se la alta tot de felul acesta în sangiacul Novibazarului, vin astăzi și ne țin prelegeri de dominațiune și rațiuni politice identificându-o și pe aceasta cu maghiarismul?

Cunoaștem și noi trecutul Ungariei. Scim și noi cui are să mulțamească patria aceasta existența. Oardele barbare au sfâșiat Ungaria și au stăpănit sute de ani întrâna cu tot maghiarismul, din cauza sfâșierilor interioare între oameni și oameni, în favorul unor caste privilegiate. De aceea ar fi timpul ca astăzi să încete privilegiul, arătase el sub ori ce numire, căci numai așa ne vom pute bucura de o fericire comună.

Diaristica maghiară învață înse altfel pe ai sei. Ea leagă pe ai sei în amăgiri și îi mângăie cu visuri dulci, ca și când naționalitățile din această parte a monarhiei n'ar pute fi fericite într'o patrie comună decât numai maghiarisându-se.

O astfel de credință este un adevărat șovinism, care poate prinde rădăcini numai într'o fantasmă, unde rațiunea are puțin de vorbit dară unde prindând rădăcini afunde se desvoaltă și crește grabnic ca puterea cu pērul lui Samson.

Naționalitățile, ori cât de desprețuite și de respinse, își păstrează cumpētul. Ele vor ignora sforăiturile presei maghiare; vor îngriji de cultura lor proprie și de salutea patriei, ca să aibă un scut și garanție în contra încercărilor nefaste ori din care parte ar veni.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După țiarul stenografic al dietei).

Sedința din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Carol Gebbel: On. casă a deputaților: Eu țin de detorința mea a face și din parte mi observările mele la proiectul de lege de față, ce are o mare însemnătate și importanță, și a precisa punctul meu de vedere față cu el. Și aceasta o fac și ca cetățean de limbă nemaghiară a cărui drept și chemare sântă este, a se apăra cu toate mijloacele legale posibile în contra tuturor atacurilor asupra naționalității sale și asupra păcii conștiințelor — purceadă acele chiar și dela puterea statului.

Aici însă e vorba de un atac, și o mărginire a desvotării libere a naționalităților nemaghiare și mijlocit a

culturei generale. Cu ce se motivează proiectul de lege? Cu aceea că ar fi în interesul tuturor cetățenilor unui stat, a se înțelege, și că într'un stat poliglot, pentru înțelegerea reciprocă, cunoștința unei limbi comune din partea tuturor locuitorilor ar trebui propagată prin aceea, ca — fără silă, precum se pretinde — fie-cărui să i se deo ocaziunea, a și însuși pe aceea. Această limbă comună după motivare n'ar pute fi alta, decât limba maghiară a statului, a cărei primire între obiectele ordinare de învățământ și în scoalele elementare populare se intenționează astfel, că mai întâiu învățaceii preparanților să fie siliți a și însuși pe deplin limba maghiară, spre care scop să se folosască pentru acest obiect de învățământ un număr mai mare de oare pe săptămână, ear după trei respective 4 ani să poată fi instituiți numai astfel de învățători cari s'au format pentru învățământul aceleia în scoala populară. După acest termen limba maghiară în fie-care scoală populară nemaghiară să fie tractată ca obiect obligat de învățământ. Unde însă se află deja un învățatoriu cunosătoriu de limba maghiară acolo are să înceapă de loc instrucțiunea acestei limbi. Pomenita deobligație de cualificațiune are să fie retroactivă până la anul 1872. Esecutarea acestor dispozițiuni au de a o supraveghia cu rigurositate și pe lângă evitarea de diterite urmări neplăcute organele ministrului de culte. Afară de aceasta raportul de motive în sfârșit făgăduiesc din nou, a lăsa neatins drepturile legale și autonome ale naționalităților și confesiunilor. Aceste sunt pe scurt motivarea și cuprinsul proiectului.

Într'un stat o singură este firescă acea limbă ce în scoalele populare elementare să învață în deobște, limba maternă comună a populațiunii ca a unui element de rasă omogen, care totodată de regulă este și limba administrațiunii statului. În Ungaria însă raporturile sunt altele, la noi limba statului numai pentru două din cinci părți ale populațiunii este totodată și limba maternă, precând limba maternă alor 3 din 5 părți este alta. Fapta aceasta pentru sine învoluează deja o vătămă pentru majoritatea populațiunii, ce nu se alinază prin aceea, că vătămarea de drept se introduce în codice. Pretensiunea însă ca pentru învățarea acestei limbi de stat înarticulate 9 milioane din 15 milioane de locuitori, chiar și de-oamdată în generațiunea tină să fie deobligate printr'o lege, ceea-ce fără îndoială este un fel de silă, — nu numai că nu se poate numi o binefacere, ci ea este vătămarea pa-

tență a simțimentului național al nemaghiarilor și mărginirea desvotării libere a naționalității, prin urmare o procedură agresivă, carea este vătămarea brutală a dreptului natural și în scopul seu final efectuarea amuțirei succesive și nimicirea celorlalte naționalități în interesul maghiarisării.

Dacă onorabilul domn deputat Coloman Thaly după cuvântarea sa ținută în 22 Martie a. c. se teme de germanizarea chiar și a Honveților superiori, adecă a majorilor de Honveți, pentru că se cere dela ei cunoștința limbei nemțesci ca limbă de comandă a armatei comune cu cât mai mult avem noi causă, adecă eu și ceice sânt de părerea mea, a se teme în urmarea prezentului proiect de lege de maghiarisarea generațiunilor nemaghiare încă minorene? Este însă consult din punct de vedere politic și etic, a provoca și a oțeri prin dispoziția intenționată pe naționalitățile nemaghiare, cu deosebire acum, când prin nefavorul relațiunilor ele și așa sânt peste măsură asuprite materialicesce? Este consult, ale mai face și spiritualicesce misere? Este îndeobște consult, a mai mări iritația suflurilor și așa mare?

Și în Austria, ce cu noi stă sub același principe glorios, ste o limbă oficială sau a statului, aceasta însă este numai în scoalele populare din astfel de ținuturi obiect obligat de învățământ, în cari ea este totdeodată limba maternă a populațiunii respective, de-almintrelea însă pretutindenea numai limba maternă este obiect obligat de învățământ, o a două limbă a țării însă e numai excepțională acolo, unde ea este totdeodată limba maternă a unei părți considerabile a populațiunii. Învățarea și a linbei nemțesci ca fiind limba statului însă acolo se pretinde numai în scoalele civile și în scoale mai înalte. Va să dică în Austria după spiritul legii fundamentale de stat despre drepturile generale ale cetățenilor din 21 Decembrie 1867 este esclusă ori-ce silă la învățarea și pentru întrebunțarea unei limbi străine, fie aceasta chiar și o a doua limbă a țării sau chiar limba statului.

Deoarece Ungaria este un stat poliglot întocmai ca și Austria, în adevăr nu se poate înțelege de ce să se aplice aici dispozițiuni imperative, cari se deosebesc de legile de până acum și de usul foarte salutar și secular din scoalele nemaghiarilor, un us, ce nu cunoaște impunerea limbei? Noi mereu ne lăudăm cu avantajele sistemului constituțional înaintea celui absolutistic. Însă absolutismul gustat și de patria noastră a lăsat scoa-

lele populare elementare cu limba nemaghiară de instrucție în pace și nu le-a octroat limba oficială germană de-atunci ca obiect de învățământ, va să dică el în privința aceasta fără îndoială a fost mai tolerant, mai drept, mai înțelept și mai liberal ca era noastră „liberală“.

Copiilor ce părăsesc scoala populară, dacă cercetează institute de învățământ mai înalte pentru a ajunge în mai înalte cercuri de activitate ale vieții publice, copiilor dic, prin legile deja existente li se dă ocaziune pentru însușirea limbei maghiare; — nu se poate însă dovedi și justifica prin nimica, cumcă aceasta din urmă ar fi o adevărată necesitate și pentru aceia, cari rămân în respectivul sat mic și se susțin ca proprietari, economi, industriași mici, meseriași, lucrători și dileri.

De altmintrelea în comune mesocate după limbă celor ce afară de limba lor maternă voiesc să învețe încă o altă limbă, întrebunțată în comună sau în ținutul lor, le este dată ocaziunea simplă prin atingere dîlnică, și de oarece această comunicație mijlocesce mai bine trebuințele vieții practice aceasta s'a dovedit ca pe deplin de ajuns, — prin urmare primirea unei a două limbe ca obiect de învățământ de aceea, fiindcă este limba statului, este cu totul de prisos. În statul modern individul există și după părerea mea, nu numai pentru stat, ci și pentru sine. De aceea după părerea mea necesitatea în de obște nu se poate produce ca motiv pentru apărarea proiectului de lege.

Dacă altcum însă în acele scoli mai înalte, în cari limba maghiară este deja obiect obligat de învățământ, propunerea acestuia n'a dus cumva la un rezultat multămitoriu, atunci nu mă îndoiesc, că respectivele autorități bisericesci nemaghiare vor face din propriul impuls cele de lipsă, pentru ca acestui obiect de învățământ să i se consacre mai mult timp și pentru-ca să ajungă un rezultat mai intensiv. Pentru aceasta însă nu este de lipsă nici un impuls și oarecum o silă prin o lege specială.

Din punctul de vedere pedagogic proiectul de lege mai puțin se poate justifica. Programa de învățământ și de oare a scoalelor populare nemaghiare, ce se spriginesce pe legile de până acum, este deja atât de încărcată, încât și obiectele de învățământ până acuma prescise numai cu greu se eshauria; va să dică primirea unei limbi noue ca obiect de învățământ s'ar pute s'evărși numai prin scăderea timpului de învățământ al altor obiecte sau prin eliminarea unui sau altul obiect de învățământ, prin aceasta s'ar primejdui succesul instrucției reale, și de oare ce răul acesta nu se ivesce la scolile maghiare, acestora li s'ar da o preponderanță nedreaptă și un avantaj, cele nemaghiare însă ar suferi o postpunere, și astfel propășirea egală și egal îndreptățită în cultură s'ar împedea în mod nemotivat și s'ar zădărnici, abstrăgând dela aceea, că propagarea esențială a cunoștinței limbei maghiare a copiilor nu s'ar pute ajunge.

Eu însă întreb: este oare dreptul, interesul și chemarea statului a reține în mod măiestrit și a împedea o parte considerabilă a fiilor sei în propășire în cultura generală? Este iertat, a pretinde dela numeroșii locuitori nemaghiari ai țării, a jertfi interesele lor științifice intereselor naționale străine, limbistice?

Și de oare-ce mai departe scoalele populare elementare nemaghiare se susțin exclusiv de confesiuni, cu jertfe materiale cam însemnate, s'ar vătămă și zădărnici dreptul de autonomie, de dispoziție, garantat lor prin legi fundamentale de stat, prin tractate de pace și alte trac-

— Și doamna Pieters, cum se află? întrebă Ellermann.

De minune, Domnule, de minune, soția mea tot mai lucră încă la marile seu op: „Bogățiile naturei și minunile ceriului“.

Se află idei sublime în această operă, și îndată ce va fi terminată, ceea-ce va ține încă vr'o câțiva ani, mă voi ocupa cu publicațiunea ei.

— Soț fericit! exclamă Ellermann.

— Și tată fericit! adause Pieters. Nu mă pot plânge în contra sorții, domnilor, că mă favorizează; da, cutez a dice că, ea mi-a țesut țile de aur și de mătăsa.

— Într'adevăr, D-Ta vorbești ca un poet.

— Îmi vine să cred că am și eu puțină vână poetică; pe legea mea, Veți înțelege că aceasta nu e un lucru neobicit.

— Chiar din contră.

— Cu toate aceste poezia nu mă face să negliț știința.

— Ei, scii că esti un spirit universal, țise studentul.

— Omul face ce poate, răspuse Pieters cu modestie. Apropos de știință, doctore, continuă el, adresându-se deadreptul la Van-der-Bader, fiitorul meu ginere mi-a anunțat o prețioasă descoperire făcută de un chemist francez.

— Ah!

— E vorba de curare; care înceată a mai fi mică în felul seu, și care poate fi înlocuită prin iodurile de methylammonium și de tetramylammonium.

— Este dar adevărat! strigă profesorul de Leyden.

— Toată lumea vorbește despre aceasta.

— Toate nenorocirile deodată! țise învățatul.

Călătoria se scurtă prin limbuția lui Pieters, care nu și curmă povestile decât ajungând la Anvers.

— Ce gură goală! murmură Ellermann, când comisariul de poliție părăsi în sfârșit vagonul.

Van-der-Bader nu răspuse nimic; poate durmia.

Studentul se uită lung timp la dēnsul, apoi consultă încă odată Indicatoarul drumurilor ferate și profitând de oprirea trenului, se scoborî iute pe trotoar.

Un funcționar al garei se afla tocmai dinaintea lui.

— Trenul espres la Leyden? întrebă tinerul.

— Vino după mine, răspuse funcționarul, trenul espres pleacă în cinci minute.

Când doctorul Van-der-Bader se trezi din somn, căuta în zadar pre soțul seu.

D-l Ellermann se făcuse nevedut.

Un simțământ indefinibil se ivi în spiritul doctorului.

Acest simțământ nu era întristarea, dar nici nu era bucuria. Ce era dară?

(Va urma).

tate până în timpul cel mai nou, mai pe urmă prin jurământul principelui cuprins în art. leg. II din 1867 și în Transilvania prin § 4 al art. leg. 43 din 1868, s'ar vătămă și zădărnici libertatea atât cu privire la ficșarea obiectelor de învățământ, a cuprinsului și țintei instrucției lor, cât și în privința calificării și instituirii învățătorilor, cu un cuvânt în privirea ordinii și conducerii tuturor afacerilor școlare — în urma necentenitului și nemijlocitului amestec al organelor statului și în urma dreptului de veto chiar, conces acestora în proiectul de lege; față cu aceste promisiunea, a nu atinge autonomia, se dovedește numai ca batjocură sau cel mult ca frasă goală.

Pentru ilustrarea lucrului voiesc a cita numai un exemplu. Deoarece dovada cunoscinței limbei maghiare a învățătorului instituit și plătit de oficiul confesional este după proiectul de lege legat de un termen peremptoric, acela oare, dacă n'a fost în stare, poate fără vina sa, a satisface acestuia, numai pentru aceasta el eventual să fie dimis pe cale disciplinară și să rămână fără pâne? Sau dacă nu, de unde să'i vină lui plata odată pentru totdeauna sau pensiuinea, deoarece leafa lui trece la următorul seu, ear institutele de pensiuinea ale confesiunilor n'au putut primi o astfel de organizație, după care ele să poată fi îndatorate și la grigirea unui învățătoriu altcum capabil de servitiu, poate chiar escelent? La câte inconveniente, conflicte neplăcute și greutăți neîndelaturabile se deschide astfel isvorul?

La cas de primirea acestui proiect de lege în patria noastră s'ar decreta un fel nou de relațiune iobăgească, ajunsă deja la uitare, iobăgia spirituală a cărei obiecte ar fi naționalitățile nemaghiare, a căror deobligațiune însă la învățarea limbei „domnilor“ ar reprezenta rolul trist al lui *census in recognitionem dominii directi*.

Atingând pe scurt lucrurile aceste eu țin proiectul de lege din punct de vedere atât al scopului și necesității cât și al dreptului, naționalității, confesiunii și al pedagogiei demn de respingere, primejdios, suscitând în grad suprem prepusul și ingrigirile grave ale naționalităților și ale bisericilor autonome, prin urmare proiectul de lege nu'l țin nici de-o necesitate administrativă, nici de emanațiunea așa numitei suveranități a poporului, ci de un ce opus diametral interesului bine înțeles al statului prin urmare de un abuz al puterii statului.

Fiind pe deplin convins, că în urma ridicării acestui proiect la lege, locuitorii maghiari și nemaghiari a acestei biete țeri nefericite se vor înțelege încă mai puțin ca până acum am primit prezentarea acestui proiect de lege cu compătimire atât mai adâncă, pentru că el — durere — va servi numai de un nou pretext pentru aceea a împuta contrariilor și reprobatorilor aceluia în mod pe cât de ușor pe atât de neîntemeiat lipsă de patriotizm și de bunavoință.

După toate aceste nu numai că nu'l pot accepta proiectul de lege în general ca basă la desbaterea specială ci de oarece, precum am atins, n'am putut consimți cu el nici principal nu pot întruni nici măcar speranța, că la desbaterea specială se vor pute face schimbări acceptabile sau îmbunătățiri. În sfârșit țin de instructiv ca dovadă, în ce contradicere stă motivarea acestui proiect de lege și în deobsce prezentarea lui cu acele principii, pe care le-a proclamat prea onoratul șef al cabinetului actual, precum și respectivul ministru de resort înainte cu 18 ani, când în casa deputaților se discuta cu seriozitate cestiunea restaurării constituțiunei unguresci, — a aduce aminte de urmă-

toarele cuvinte din cuvântările ținute de amândoi acei bărbați de stat în 14 și 20 Maiu 1861:

Domnul Coloman de Tisza a ăis adecă:

„Este un punct de privire, pe care să nu'l uităm, care pretinde, că, ridicând glasul în interesul libertății constituționale și al independenței legale a patriei noastre, noi într'una liniscim locuitorii patriei acesteia de ori ce tagmă, de ori ce limbă și credință asupra aceea, că noi nu vom uita nici de interesele lor, și cu privire la ele vom dispune coform pretenșiunilor democrației și a deplinei îndreptățiri egale.“

Mai departe: „Sunt mai multe cestiuni, care trebuie să le amintim, atât pentru ca să dovedim, că dorim a face o politică în adevăr liberală, cât și pentru ca să putem linisci pe toți locuitorii patriei acesteia cu privire la interesele lor cele mai însemnate. Două din ele și poate cele două mai însemnate sunt prea bine amintite în propunere. Adecă liniscirea naționalităților și a confesiunilor din partea noastră pe basa deplinei egalități de drept și schimbarea legilor ce stau împotriva. În amândouă privirile eu spriginesc propunerea, căci într'adevăr nu poate fi nimic mai de dorit decât, că fie-care locuitor al patriei acesteia să fie pe deplin egal îndreptătit atât în privirea naționalității cât și a religiunii sale.“

Ear di August de Trefort a ăis următoarele:

„Mă rog de iertare, dacă ca punct de mănecare a discursului meu întrebunțez o idee poate îndepărtată de obiect, idea omnipotenței statului. Aceasta idee este în partea cea mai mare isvorul greutăților politice pe Continent; căci din această idee s'a desvoltat părerea, că administrația trebuie să se mestece în toate astfel, că ea cuprinde pe om la nascere și îl urmărește până la groapă, creșd că ea ar fi singura salate. *Sola administratio salvifica*. Apostolii acestei învățături au experimentat fără cruțare în țările coroanei Sântului Stefan, și este greu a hotări, dacă la operațiunile lor a jucat rolul de căpetenie lipsa simțului moral și de drept, sau fatalitatea politică.“

Mai departe: „Încât pentru celelalte poporațiuni, ce locuesc pe teritoriul Ungariei, eu nu vreau să împedec desvoltarea lor în direcție națională căci precum asuprirea naționalităților nu este convenabilă cu libertatea, ea tot astfel este o politică rea, ce și greșesce scopul. Sârbii, Valachii, Nemții, Slavii și Rutenii să și poarte propriile lor afaceri municipale în propria lor limbă, și să întrebunțeze în școli limba aceea, care le place. Desvoltarea internă a naționalităților vreau să o cinstesc, ca și religiunea, în care nici n'are drept statul a se mesteca. Dar concesiu-nile, ce au să se făcă acestor naționalități deosebite, se pot face numai pe basa egalei îndreptățiri, și precum între religiuni nu pot fi religiuni privilegiate, așa și între naționalitățile de pe teritoriul Ungariei nu pot fi naționalități privilegiate.“

Și mai târziu, când restaurarea factică a constituției tocmai era să se sêvșească, și corpul legiutor însuși în representața sa din 26 Februarie 1866 a făcut următoarea declarație făgăduitoare de încredere și liniscire:

„Noi nu vom uita, că locuitorii Ungariei de limbă nemaghiară încă sunt cetățeni ai Ungariei și voim să

„le asigurăm cu aplecare sinceră to a te, „câte pretinde interesul lor.“

Ținând de în destul a cita atâta, rog pe onorata casă, să binevoiască a respinge simplu proiectul de lege, ce se află la ordinea ăilei și care conține negațiunea principiilor nobile conducătoare amintite și a cărui isvor primordial — să o spunem verde — este șovinismul egoistic, și a cărui tendență și fond are un colorit revoluționar.

Presidentul: Fiind timpul înaintat, desbaterea despre proiectul de lege cu privire la obligamentul pentru învățământul limbei maghiare se va continua în ședința de mâne, ce se va ține la 10 oare i. a. Încheiu ședința.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiu, în 28 Maiu.

„Budapesti Közlöny“ și „Wiener Zeitung“ din 1 Iunie n. publică în fruntea părții oficiale textul original francez și traducerea ungurească resp. germană a convențiunei, încheiată în 21 Aprilie n. a. c. la Constantinopol între Austro-Ungaria și Turcia, precum și adnecsul convențiunei, ce privește garnisoanele Austro-Ungariei din Priboi, Priepolie și Bielopolie.

Precând „Pester Lloyd“ ăice (Nr. 153 din 3 Iunie): să înmulțesc semnele, că ocuparea liniei Lim este înaintea usei, atunci biroul corespondenței ne surprinde cu o telegramă de următorul cuprins: după spuse sigure ocuparea punctelor de graniță din sangiacul Novibazar provădute în convențiunea austro-turcească, de cătră trupele austro-ungare nu s'a luat în imediată vedere. Din aceste două sciri contradicțoare, respândite în unu și acelaș timp de organe oficiale, se vede că și în sinul guvernului timpul ocupațiunei este încă o cestiune nedeslegată. De altă parte eară „Neues Wiener Tageblatt“ un ăiar în cestiunile turcesci de regulă bine informat afirmă nu numai că ocupațiunea va urma imediat, dar pretinde a sci și trupele designate spre acest scop. Ea ne spune: „Divisiunea de infanterie I sub comanda generalului de Vécsey, formată din brigada de infanterie I și II, părăsesce cantonamentele din Serraiovo și înainteză la Visegrad lângă Drina. Ei îi va urma regimentul de infanterie 39, ce aparține divisiunei IV, designat deocamdată din Gorazda precând aripa dreaptă a liniei va fi formată de brigada de munte II din divisiunea de infanterie XVIII, care părăsesce quartirile sale dela Nevesinie pentru a lua pozițiune la Posca.“

Camerile de revisiune din Bucuresci s'au deschis eri în mod solemn de Domnitorul României. Discursul de tron laudă ospitalitatea națiunei și accentuează cu privire la cererea puterilor mari egala îndreptățire pentru a fi admiși în comunitatea țărilor civilisate. După o grabnică rezolvire a acestei cestiuni, camerele de revisiune se vor preschimba în camere legiuitoare.

Monitorul oficial al Rusiei publică un decret împărătesc, prin care ministrul de finanțe se împuternicesce a face un împrumut de trei sute milioane ruble pentru acoperirea cheltuelilor din resboiul ultim.

Ministrul de instrucțiune

în 26 Maiu n. a adresat inspectorilor școlari ai comitatului I Neograd, II Arad, III Cluj și IV Odorhei următoarea ordinațiune:

De-ocamdată până când D-voastră veți primi instrucțiunea mea detaliată cu privire la ducerea în deplinire a ivitului articol de lege: despre introducerea limbei maghiare în scoalele populare pe temeiul §

3 și resp. 4 ai legii amintite ordinez, ca D-voastră în preparandia pentru învățatori din I. Losoncz, II. Arad, III. Cluj și IV. Székely-Keresztur să înființați din prima Iulie până în 25 August a. c. spre învățarea și instruirea limbei maghiare un curs de repetiție pentru învățatori de limba I slavonă, 2, 3 și 4 germană și română, cari nu pricep limba maghiară și ocupă un post în vre-o școală populară sau cetățenească inferioară sau superioară.

La primirea acestei ordinațiuni a mele deloc să faceți pregătirea, ca atât în cercul școlar propriu al D-voastre, cât și în cercurile învecinate precum și în toate cercurile preste tot, unde funcționează învățatori de limba I slavonă II, III și IV germană și română necunosători de limba maghiară, prin edicturi parte proprii ale D-voastre, parte ale colegilor D-voastre să se însciințeze respectivii învățatori, că ei în terminul sus arătat să se afle la cursul de repetiție, ce se va înființa în preparandia de stat din I Losoncz, II Arad, III Cluj și IV Székely-Keresztur, unde li se va da privilegiul gata, a pute învăța și și însuși limba maghiară pretinsă prin citata lege.

Cu acest privilegiu să binevoiți acelor învățatori, cari voiesc a veni acolo, a face sau singuri sau prin alții și aceea cunoscut, că acei învățatori, cari în terminul indicat spre învățarea limbei maghiare în preparandia de stat respectivă vor petrece acolo, vor primi din cassa de stat pe ăi 80 cr. v. a. ca diurne, totdeodată binevoiți a stăru-i într'acolo, ca învățatorii, cari vor veni spre a învăța limba maghiară, să se încuartireze parte în edificiul preparandiei, parte în localități gratis primite prin mijlocirea oficiului cetățenesc. Spre acest scop binevoiți a recuira mai întâiu respectivul oficiu cetățenesc și a'l ruga, să deee necesarele cuartire sau în localități publice sau private.

În corpul profesoral al preparandiei de învățatori pre lângă consiliul direcției preparandiei binevoiți a alege pre acel individ sau după lipsă pre acei indiviși, care pe învățatorii de limba I slavonă, II. III și IV germană și română ce se vor aduna, vor avé să'i instrueze în limba maghiară și cât se poate să'i introducă în ea până într'atâta, încât acestia să fie în stare pe temeiul primit a se desvolta singuri mai departe.

Succesul instrucțiunei atârnă dela metoda de învățământ și numai prin aceasta poate fi asigurat. Nefind însă cu puțință, a descrie această metodă în detaliurile ei într'o ordinațiune circulară oficioasă în modul unei instrucțiuni, trebuie să o las învățătorului respectiv, atât însă țin de lipsă a observa preste tot, că instrucțiunea necondiționat trebuie să meargă calea practică și să fie de-aceea natură, ca însușinduși învățătorul de limba nemaghiară de-o parte însuși sciințele limbicte fundamentale mai necesare adecă vorbirea, el de altă parte să primească cu aceea și inducțiune, în ce mod are el să introducă pre copiii de limba nemaghiară treptat și practice în sciința limbei maghiare. Spre ajungerea ambelor scopuri se arată ca cea mai practică cale, aceea, dacă învățătorul precum la timpul seu prin el și copilul de școală în modul prescris pentru esercițiile în vorbire și cugtare, numele obiectelor și persoanelor ce'l încungiură în toate ăilele, părțile și însușirile, evenemintele și faptele acestora le cunoasce prin aceea, că învățătorul după arătarea obiectului și ale părților sale povestesc despre ele sau singur s'au pune pre altul să enareze; între aceste și prin aceste cele mai de frunte și capitale forme ale gramaticii maghiare ajung la cunoscința și esercițiul celui ce se instruiază, până când în fine cunoscința fundamentală căscigată la început se

lăsece prin cunoștința celor mai de lăpsă forme gramaticale ce vin înainte în viața de toate zilele.

Vorbirea practică se poate într'aceea imprima și mai tare prin exerciții scriptorice în pași egali cu desțeritate în vorbire și cu ajutorul ataror cărți de cetire, a căror bucăți de cetire se vor ține între marginile bogăției de noțiuni și cuvinte.

Despre pregătirile făcute de D-voastră în urma mandatului meu, precum și despre învățatorii indicați pentru instrucțiunea în limba maghiară și despre mărimea honorariului propus pentru dēnșii aștept în timpul cel mai scurt raportul D-voastre.

Varietăți.

* (Denumire). Ministrul de finanțe reg. ung. a denumit pre secretariul de finanțe și substitutul inspectorului de dare al comitatului Temeș pre Francisc Ludvigh inspector de dare reg. ung. pentru comitatul Sibiu.

* (Postal). Sub Nr. 3673/1879 direcțiunea postală reg. ung. din Sibiu aduce la cunoștința p. t. public, că oficiul postal din Előpatak earăși s'a deschis cu 1-a Iunie n. și va sta în comunicație zilnică cu oficiul postal din Szepszi-Szent-Görgy în următorul mod, și adecă: Posta pleacă din Szepszi-Szent-Görgy la 5 oare dimineața și ajunge în Előpatak la 6 oare dimineața; din Előpatak însă pleacă la 6 oare seara și ajunge în Szepszi-Szent-Görgy la 7 oare seara.

* (Strămutare de tērg). Ministrul reg. ung. pentru agricultură instrucție și comerț prin ordinațiunea Nr. 13483 a incuviințat rugarea comunei Zam din comitatul Huniedoarei a ține tērgul din 2 Iunie în 9 Iunie n. a. c.

* (Dr. Carol Giskra) fostul ministru austriac și zelosul membru al partidei constituționale din Austria a murit în Baden lângă Viena.

* (Andrássy și florenul). Ministrul austro-ung. de esterne, arugat pre regimul românesc, la solvirea vămii în graniță pentru articolele austro-unguresci a primi valoarea nominală a unui „flore de argint austro-ung.“ în prețul corespunțorului în lei „romănesci.“ Regimul românesc însă pe temeiul convențiunei cu Austro-Ungaria a respins rugarea lui Andrássy și valoarea florenului lui. Așa ne spune „die Presse.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 4 Iunie n. „Politische Correspondenz“ comunică: Directoriul de guvern în Rumeliarezăriteană s'a constituit. Incuviințarea din partea Porței este a se aștepta.

Petersburg, 4 Iunie n. În urma unei înrēutări în aflarea Marei-principese Maria Pavlovna țarul s'a lăsat de participarea personală la festivitatea iubileului de 50 ani al cununiei împăratului Wilhelm. — S'a dispus înarmarea funcționarilor de poliție cu revolvere.

Paris, 4 Iunie n. Ministrul de resboiu a avisat așternerea unui proiect pentru reducerea serviciului militar obligatoric la trei ani și suspendarea serviciului voluntarilor pe un an.

Bursa de Viena

din 4 Iunie n. 1879.

Acțiuni de credit	269 70
Argint	—
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 26
Valuta nouă imperială germană	57 —
London	416 05

Economic.

Sibiu, 30 Maiu n. Pro hectolitru: Grâu, fl. 4.70—5.50; Grâu secăreș, fl. 3.80—4.40; Săcară fl. 3.—3.40;— Orz fl. 3.10.—; Ovēs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Sēmēnță decănepă fl. 5.—6; Mazere fl. 6.—6.50; Linte fl. 9.—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făina de păne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sēu brut pro 50 chilo fl. 16; Sēu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sēu 50 chilo fl. —28; Săpun fl. 20.—; Fēn 50 chilo fl. 0.80—0.90.; Cănepă pro 50 chilo fl. 32—40; Lemne vērtoase de foc pro metru cubic fl. 3.—; Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —40 cr.; Carne de vițel 35— cr. carne de porc 40— cr.; oauē 10 de 20 cr.

Arad 24 Maiu n. Negoțul bucatelor a fost foarte vioiu și s'a manținut la prețurile fiesate, cari în sfērșit s'au și urcat. Grăua fost puțin în tērg, dară pentru aceea scump. Notăm în special: grăul de Bănat cu fl. 7.70; grăul de Arad cu fl. 8.50—9; săcara numai cu fl. 5.25; ovēs a fost puțin și s'a vëndut cu fl. 5.25; Cucuruzul cu fl. 4.40—4.45; spirtul en gros cu fl. 25.75—26 fără vas, en detail cu vas cu tot fl. 29 per 100 litre %.

Budapesta, 31 Maiu n. Timpul din săptămāna trecută a fost mai mult uscat fiind cele mai multe zile ale ei fără ploaie; pentru aceea a fost însă în 27 Maiu n. o vreme tare, care ținēnd mai 8 ceasuri prin ghiăț și ruptură de nuor a căsunat cu deosebire împregiurarea capitalei devastări colosale. De atunci începēnd domnesce o temperatură constantă între + 19°—23° R. cu o căldură, carea numai prin stropituri de ploaie din când în când mai este suportabilă. Fiind pământul plin de umezēală vegetațiunea înaintează cu pași gigantici așa încât și cucuruzul sēmēnat mai târziu va ajunge la dezvoltarea lui perfectă. Atērnă între altele dela împregiurările timpului aproape pentru înflorirea grānelor, dacă tăciunile acestora signalizat de-atâtea ori va împedeca dezvoltarea grāunțelor. Până acuma părerile și nădejdea despre aceasta împregiurare sânt foarte deosebite. Tunsul oilor a început deja. De altmintelega negoțul bucatelor precum și a tuturor celorlalte articule și-a păstrat vioiciunea din săptămānile trecute. Notăm în special următoarele:

Grăul la 80,000 m. m. a trecut per fl. 10.30 cr.; Săcara la 2000 m. m. s'a vëndut cu câte fl. 6.40—6.60; Orzul la 4000 m. m. s'a vëndut cu câte fl. 6.35—6.40; Cucuruzul la 8000 m. m. s'a vëndut cu câte fl. 5.35—5.65; Ovēsul la 3000 m. m. s'a vëndut cu câte fl. 5.40—5.75; Făina a fost tare vioiu cumpērată de consumenții interni, în afară însă n'a trecut ca în săptămānile de mai nainte.

Păstăioasele s'au manținut la prețurile de mai nainte și adecă: linte și mazērea la fl. 8—12; fasolea fl. 6.25—7.25; mălaiul la fl. 5—5.20; sēmēnță de in la fl. 12.50—13 toate per 100 chilogramme. Lānile s'au vëndut cu fl. 46—47 pro 56 chilogramme.

Porcii s'au înlesnit. Din 93,630 cari au fost în tērg, au fost din România 620, din Ungaria de jos 1500, din Transilvania 40 de capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 44.25—44.75 fără vas și cu vas cu tot cu fl. 46.50—47; Slānina s'a vëndut cu fl. 39—41; Sēul cu fl. 44—45; Spirtul en gros cu fl. 27 per 10,000 litre %.

Peile: peile de oaie din Ardeal și Bănat cu fl. 125—140 per 102 dārabē; peile de miel din Bănat cu fl. 60—75, și cele din Ardeal cu fl. 60—70; cele negre după calitate și ținut cu fl. 105—140; peile de capră cu fl. 125 per 102 dārabē.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 13 Iunie imob. Leonorei Marinovsky în Șarosu-ung.; în 14 Iunie imob. d.nei Nicolau Olariu în Adămuș (jud. cerc. Săn-Mărtin); în 3 Iulie imob. lui Achim și Irimie Cāndea în Ibișdorfa rom. (jud. cerc. Medias); în 28 Iunie și 29 Iunie imob. rēmăsului după Stefan Ladányi în Cluj (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. lui Ioan Todor Stenuleț și soți în Ilimbav (trib. Sibiu); în 28 Iunie și 4 Aug. imob. d.nei Pavel Klein în Brașov (trib.); în 3 Iulie imob. lui Dumitru Cāmpēan și Achim Oprea în Ibișdorfa rom. (jud. cerc. Medias); în 24 Iunie și 24 Iulie imob. lui Carol Fenyēs în Vērtej (jud. cerc. Székelyhid).

Nr. 71—1879.

2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II în Cămpuri-Surduc, protopresbiteratul Iliei-Murēșene, se escrie concurs în urma ordinațiunei preavenerabilului consistoriu archidiecezan dto 28 Martie 1879 Nr. 861 cu termin până la 17 Iunie 1879.

Emolumentele sânt:

1. Casa parochială cu grădină de 2 jugere 90°.
2. Un pământ arătoriu de 2 jug. și 800°.
3. Cimiteriul cu pruni în mărime de 1 jug. și 831°.
4. Dela fie-care din 200 familii câte două mēsurī, — mēsură de 22 copuri, — de cucuruz nesfărmit.
5. Dela 100 case câte o ți de lucru cu pālmile, dela 80 case cu vitele.
6. Stola usuată dela 200 familii cari computeate toate în bani dau sumă de 652 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parochie vor avē ași așterne rugările instruite în sensul statutului organic și al dispozițiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Gurasada 12 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch al II-lea în comuna bisericească Olpret protopresbiteratul Solnocului I în urma incuviințării preavenerabilului consistoriu prin ordinațiunea dto 24 Aprile Nr. 1171 a. c. se escrie concurs până în 20 Iunie a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

- a) Eclesia care aduce un venit anual de 30 fl.
- b) Dela 120 familii a 1 merță mălaiu sfărmit dau 120 fl.
- c) Dela 120 familii a 1 ți de lucru în preț de 48 fl.
- d) Celelalte venitē stolarie fac 211 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sânt avisați, concursele lor instruite în sensul statutului organic și a dispozițiunilor sinodale, a le substerne subscrisului până în terminul sus indicat.

Dej în 13 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m/p,
prot.

2—3

Nr. 122—1879.

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă neputinciosul paroch Sofroniu Brēndușă în parochia de clasa Ia II-a gr. or. din Trapold protopres-

biteratul tractului Sighișoara: se escrie prin aceasta cu concesiunea Preavenerabilului consistoriu archidiecezan, dto 13 Martie 1879. Nr. 799. Concurs cu terminul 17 Iunie st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu postul cestionat sânt toate beneficiile parochiale esclusive relutul lemnelor de foc; și anume:

1. Casa parochială cu curte spațioasă și grădină.
2. Șase jugere de pământ; dintre cari trei jugere arătoriu, iar trei jugere fēnaț, folosibile în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte 20 litre cucuruz sfărmit.
4. Dela 42 familii neorustice câte o ți de lucru, și 17 cr. v. a. anualminte, și a
5. Venitele stolare îndatinate în protopresbiterat.

Concurenții au ași trāmite subscrisului suplicele lor până la terminul indicat, instruate în sensul statutului organic și conform dispozițiunilor sinodului archidiecezan din a. 1873 pentru regularea parochiilor § 16 p. d). Sighișoară, 28 Aprile, 1879.

În conțelegere cu comitetul și sindul parochial concernent.

Zacharie Boiu m. p.,
protop.

Nr. 113—1879.

3—3

EDICT.

Nicolae Ganciu din comuna Călnic pretura S. Sebeșului, de 7 ani de zile și-a părăsit cu necredință leginita muere Maria născută Lungu tot de aci fără a da semne de viață și de ubicațiunea lui, se citează prin acest edict, ca în restimp de un an și o ți dela datul de față să se prezenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau prin un împuternicit al seu, căci la din contră procesul divorțial urdit de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

S. Sebeș în 12 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or.

I. Tipeiu m/p,
prot.

Nr. 92—1879.

3—3

EDICT.

Nicolae Bucșa de religiunea gr. orientală din Mohu, comitatul Sibiuului, carele din luna lui Septevre 1876 a părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Maria născ. Simeon Găvrilă tot din Mohu, fără a fi dat până acum vre-un semn dacă și unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an și o ți dela datul de față să se înfățișeze subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat contra'i de cătră soția lui.

Sibiu, 7 Aprile, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiu II.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomandă prin specialitățile lor renumite prin o escentare foarte solidă, umblet ușor mare productivitate și treerat curat a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vērtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât locomobile cât și stabile. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paie, mori pentru sdrobot etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țerei grătuite și franco.

[14] 14